

EL 9 MON

MONOGRÀFIC ESPECIAL
**SOSTENIBILITAT
I EMERGÈNCIA
CLIMÀTICA**

Dilluns, 29 de juliol de 2024

L'ENTREVISTA

Yayo Herrero,
enginyera,
antropòloga
i activista
ecofeminista

“El patriarcat
oprimeix també
els homes.
Soscava la vida
dels que tenen
menys poder”

L'ACTUALITAT

El sector ha
d'invertir per
adaptar-se,
segons un
informe de
CaixaBank

L'exposició a
onades de calor
extrema redueix
la propensió dels
turistes a tornar
a l'Estat espanyol

Entrevista a Yayo Herrero, antropòloga, enginyera tècnica agrícola, educadora social, investigadora i activista ecofeminista

“La mirada ecofeminista reconeix que els humans som éssers profundament interdependents”

Lourdes Corominas

Yayo [Sagrario] Herrero López (Madrid, 1965) és antropòloga, enginyera tècnica agrícola i educadora social. Professora, investigadora, activista i autora de nombrosos llibres, és una de les pensadores ecofeministes més influents de l'Estat espanyol. També forma part de la Cooperativa Garúa, una consultoria que treballa per afavorir canvis ecosocials. En aquesta entrevista repassa aspectes clau de l'ecofeminisme en contraposició a un model de capitalisme patriarcal que ens porta al col·lapse.

En el panorama polític global estem vivint un auge del neoliberalisme d'ultradreta. Penso en les eleccions europees i la primera vol-

“Ens trobem davant d'una situació de policrisi profunda que no està suficientment abordada amb el conjunt de la ciutadania”

ta de les franceses. A què ho atribueix?

Ens trobem davant d'una situació de policrisi profunda. Al meu entendre, insuficientment abordada i compartida amb el conjunt de la ciutadania a escala global, tant pels sectors més progressistes com pels més conservadors. Estic parlant d'una crisi ecosocial que ve marcada pel canvi climàtic, per l'esgotament de recursos bàsics i pel desbordament dels límits físics del planeta. Una crisi que, inevitablement, per ser éssers humans inserits dins d'aquesta naturalesa, es transforma en una crisi econòmica, de recursos, de producció d'aliments i en un fenomen creixent d'expulsió de moltes persones que veiem en fenòmens creixents de migració i en conflictes i guerres. Tot i que és evident el malestar que tenen moltíssimes persones en el conjunt de la societat, on es viu amb poca esperança, amb poca sensació d'un futur desitjable, això no està abordat ni està compartit prou amb la ciutadania. I això fa que es generi un entorn d'una brutal desafecció política. De desconfiança en una bona part dels recursos i dels instruments de la democràcia i que, per tant, s'obrin buits a l'entrada d'altres visions polítiques que prometen

Yayo Herrero | Foto: Clara Elias

solucions ràpides, que simplifiquen els discursos, que busquen bocals expiatoris, que apel·len a passats que mai van existir però que es presenten com a idealitzats.

El cas de l'Argentina, per exemple, Javier Milei, que va guanyar les eleccions, tampoc va enganyar a ningú, és a dir, la gent era conscient del que estava votant.

Efectivament, Milei va explicar clarament el que volia, revestit amb una posada en escena i una performativitat tremenda i histriònica, però és ni més ni menys que la recepta neoliberal de sempre: retallar en despesa social, privatitzar dins de cada casa els costos de la crisi, mentre invertei-

xes tant públic com pugui haver-hi en els sectors privats. I el que hi havia era una població prèviament desafecta, desenganyada, que es percebia abandonada malgrat que hi hagués hagut governs amb discursos molt més progressistes.

Recentment ha rebut un dels guardons de la 16a edició dels Premis a la Difusió del Decreixement que convoca l'Agenda Llatinoamericana. L'han reconeguda per la difusió que en fa des d'una perspectiva ecofeminista. Com valora la concessió d'aquest guardó?

Ha estat un motiu de molt d'orgull per diversos motius. Primer, perquè respecto molt la feina de l'Agenda

Llatinoamericana. Segon, perquè el guardó portava el nom d'una persona a la qual jo admiro, que ha estat Arcadi Oliveres. És un fort estímul per continuar, el que hi hagi persones que t'importen que reconeguin la feina, un guardó que he rebut jo però que en realitat és el resultat d'un esforç col·lectiu.

La guerra d'Ucraïna i també la d'Israel i Gaza han suposat un augment de la despesa en armament i també un atrinxerament en el militarisme. Com pot entendre's aquesta situació en el marc de la crisi climàtica? És a dir, hi haurà conflictes per l'aigua, per l'energia, però mentrestant sembla que es mata per annexar territoris. Creu que en aquest sentit la humanitat no ha evolucionat?

“A Europa estem davant d'una profunda regressió d'alguns dels valors que es van articular després de la Segona Guerra Mundial”

M'exaspen en un moment en el qual porto uns quants anys amb un empipament terrible amb Europa. Caldria fer una revisió crítica molt forta del continent europeu, del que han estat les categories fonamentals que han emergit d'aquesta cultura, com les de progrés i desenvolupament, que van néixer aquí i van ser imposades per dinàmiques fortament colonials, i reconèixer que som un continent que des de fa molts anys ha basat la seva història fonamentalment en la guerra. No estem davant una excepcionalitat en el moment actual. Al meu entendre estem davant una profunda regressió d'alguns dels valors centrals que es van articular després de la Segona Guerra Mundial i davant el reconeixement de l'horror de l'Holocaust a Alemanya. I dic regressió perquè precisament davant el reconeixement de la crisi ecològica i social d'aquesta policrisi, el que estem veient és una política d'atrinxerament, de defensa de privilegis, a més de deshumanització de parts de la població a la qual es comença a tractar i a qualificar en alguns discursos explícitament de població sobrant. Si en un moment determinat l'antisemitisme va ser brutal a Europa, ara ens trobem amb una islamofòbia galopant, un asse-

nyalament a un altre que a més és racialitzat. És una dinàmica de profund racisme estructural. Tenim a un munt de població els territoris de la qual estan sent saquejats, de la qual és expulsada, que sofreix en grau més alt les conseqüències de la crisi climàtica que no ha creat. Aquesta població és definida com a amenaça i es comencen a generar polítiques *seguritàries* davant del que són problemes polítics, ètics i de justícia. El creixement vertiginós d'aquest discurs militarista, de la guerra com a manera d'afrontar els problemes geoestratègics i els problemes ecosocials que tenim és terrible. Perquè a Gaza veiem un fort divorci entre els governs i la percepció que té el conjunt de la societat que sí que s'activa per tractar de frenar aquest genocidi. El que estem vivint a Gaza és terrible des del punt de vista de la població palestina, però també des de tots

“El que estem vivint a Gaza és terrible. És un avanç de les noves ètiques a l'hora d'afrontar problemes que són colonials. I és un mal precedent”

nosaltres perquè és un avanç de les noves ètiques, de les noves polítiques a l'hora d'afrontar problemes que són colonials, que són de lluita pel territori, pels recursos, i és un mal precedent.

L'educació de les persones joves pot contribuir a abandonar aquest model patriarcal, capitalista, o l'educació insisteix a perpetuar-lo?

L'educació sempre ha estat un terreny en disputa i en contradicció. A mi m'agrada molt com ho diu la filòsofa Marina Garcés: “L'educació

L'antropòloga i activista, en un acte en què va participar a Granollers l'abril de 2021

sotmet i alhora allibera”. L'educació ens ajuda a inserir-nos en una societat que funciona d'una determinada manera i alhora obre esquerdes per aconseguir transformar aquells elements que es reproduïxen constantment i que posen en risc la nostra pròpia supervivència. L'educació és un element central, i cal recordar que no solament eduquen les escoles. També eduquen els mitjans de comunicació, la socialització en la família. Per tant, hem de parlar de l'educació per a les persones més joves sense abandonar dinàmiques d'educació per a les persones adultes, que són

les que avui eduquen. Sembla difícil imaginar una educació radicalment alternativa a les escoles, si el professorat que educa no ha fet un exercici de deconstrucció o de replantejament crític de la pròpia cultura, també les famílies i les lògiques que reproduïxen els mitjans de comunicació. L'educació és clau, perquè si la informació és condició necessària per a la transformació, no és condició suficient, fa falta també transformar les voluntats i, sobretot, els desitjos.

El patriarcat s'ha apoderat del cos de les dones?

El patriarcat s'ha apoderat de tots

els cossos. No és només un sistema en el qual els homes tenen més poder que les dones. És un model que ha alimentat una espècie de falsa fantasia de la individualitat; que considera que les persones podem viure emancipades de la terra. Podem viure fins i tot emancipades del nostre propi cos sense ser conscients de la malaltia, la discapacitat o la mort. I podem viure emancipades i independents de la resta de les persones. Obviament, són molt poques les persones que poden viure posant en pràctica aquesta falsa triple emancipació. Però n'hi ha algunes que viuen amb aquest pri-

AL DETALL

Cridar l'atenció sobre allò que sosté la vida humana

L'ecofeminisme se centra en la denúncia d'un model antiecològic, patriarcal, colonial i capitalista. Quines alternatives proposa aquest corrent de pensament per abandonar aquest model?

Sonarà molt senzill, però crec que té un calat polític extremadament radical. Perquè les mirades ecofeministes l'única cosa que fan és cridar l'atenció sobre allò que sosté la vida humana. És a dir, són mirades que reconeixen que els humans som éssers inserits en una trama de la vida formada per aigua, aire, terra, plantes, microorganismes... i que és la interacció entre tots aquests elements el que garanteix la possibilitat que estiguem vius. I, d'altra banda, reconeix que els humans som éssers també profundament interdependents, és a dir, no és viable la vida de ni

Herrero, en una imatge de Marisol Ramírez per al diari basc 'Naiz'

un sol ésser humà si no transcorre inserida en una societat o en una comunitat que garanteixi que es podran cobrir les condicions bàsiques d'existència. Parlo de l'accés a l'aigua, l'aliment,

l'energia, l'habitatge, la salut, l'educació, les cures... Sense totes aquestes coses, la vida o no és viable o és una vida precària. Les mirades ecofeministes el que diuen és que hem de repensar el

conjunt de la política, l'economia i la cultura posant la vida en el centre, és a dir, adquirint com a compromís radical la garantia de condicions dignes d'existència per a totes les persones en aquest context de contracció material i de crisi ecològica que abordem. Això a tothom li sona bé, és molt fàcil d'entendre i, alhora, és un descobriment per a la major part de la gent, perquè fa molt que no es parla d'aquesta mena de coses. I per fer-ho materialment viable, suposa produir els aliments d'una altra forma diferent, limitar el consum de coses més supèrflues, iniciar polítiques de redistribució radical de la riquesa, i no em refereixo només als diners, sinó a protegir les condicions de vida com a assumpte central i desencadenar un procés de restauració i de cura de la naturalesa que ens queda, perquè això pugui ser viable per a nosaltres i també per a la generació dels nostres fills i nets.

vilegi: són els subjectes patriarcals. No se senten connectats a la terra ni entenen que té límits i, per tant, no posen cap mena de límit al seu desig. Són subjectes que no creuen viure en un cos vulnerable, només poden viure sota aquesta fantasia perquè hi ha dones, altres persones, territoris, animals, plantes que sostenen aquesta falsa idea d'individualitat. Estan encarnats majoritàriament en cossos d'homes, però a vegades també en cossos de dones. Hi ha dones que són

“El patriarcat violenta i sotmet el cos de les dones, oprimeix de forma brutal les dissidències sexuals, però també els mateixos homes”

subjectes també patriarcals. Cal dir que el patriarcat violenta i sotmet el cos de les dones, utilitzades com una espècie de recurs de bé comú al servei de la reproducció quotidiana i generacional de la vida, sense que aquesta sigui visible, valorada o se'n digui treball. El patriarcat també oprimeix d'una forma brutal les dissidències sexuals, però també els mateixos homes. Per exemple, quan veia les imatges dels joves de 18 anys que eren arrencats de les seves cases a Ucraïna per anar de manera obligatòria a la guerra, per ser carn de canó. O els nois de l'exèrcit israelià. Aquests homes que estan assassinant, alhora estan perdent la pau per sempre. Probablement quan passi un temps veurem coses com el que va succeir amb els excombatents del Vietnam: joves turmentats per a

Yayo Herrero, fotografiada a Osona en un acte l'any 2020

tota la seva vida que han estat utilitzats com a carn de canó pel seu propi govern. El patriarcat socava la vida dels homes amb menys poder, més empobrits, als quals acaben alimentant una espècie de virilitat que es diu molt valenta, però que en realitat és molt covarda, perquè fa que t'enfrontis només a qui és més feble que tu, no a qui t'utilitza i t'explota.

I com pot afrontar-se aquest patriarcat? Des de l'activisme, des de la política, més dones en el poder? O depèn de les dones, perquè hi ha dones molt patriarcals, també...

Efectivament. Podríem anomenar uns quants espècimens de dones que no són cap exponent del que una

mirada feminista voldria en el poder. Defenso un feminisme que posa en el centre la vida bona de totes les persones. No és que dins del moviment hi càpiguen tots els homes; és un feminisme que es preocupa per totes les vides, les dels homes, les de les dones, les de les persones que no es reconeixen com a tals i també la resta del món viu. L'activisme és important perquè interpel·la i tracta de transgredir valors establerts hegemònicament. Aquest activisme té molt de pedagogia transformadora; és l'acompanyament que es pot fer a les persones perquè replantegin críticament la seva pròpia vida i prenguin les seves pròpies decisions. També

fa falta la política institucional. A mi no m'és igual qui governi, ni deixa de ser-me igual el que passi en les institucions, encara que crec fermament que ningú que estigui en les institucions farà res decent tret que hi hagi un munt de gent organitzada que vulgui aquests canvis. M'importa la política institucional, però aquesta mena de transformacions depenen del que passi en els àmbits organitzats. Aquesta transformació ecofeminista és una de les millors maneres d'interpel·lar davant d'allò que ha de ser sostingut i conservat, que és el conjunt de la vida i una vida que valgui la pena viure's per a tots i per a totes.

AL DETALL

Decreixement en un context material, no com a proposta política o ètica

El decreixement és la via de sortida, la resposta al col·lapse mediambiental i a les desigualtats?

No m'agrada plantejar el decreixement com una proposta política, ètica o una resposta. M'agrada reservar la paraula *decreixement* per al context material. Necessàriament, vulguem o no vulguem, els 8.000 milions de persones que habitem en aquest planeta haurem de fer-ho amb menys energia, menys minerals, menys hectàrees de sòl viu i fèrtil i, segons on visquem, menys aigua... I no perquè tinguem uns plantejaments ètics més austers, sinó bàsicament perquè la manera de fer en l'economia globalitzada durant els últims dos segles i sobretot durant els últims decennis ha esgotat, ha

exhaurit, ha destrossat una part important d'aquests béns. I, d'altra banda, ens diu la comunitat científica que frenar la dinàmica d'escalfament global obliga també a empetirir la grandària material de l'economia. Decreixerem. I hi ha tres maneres de decreixer. Una és decreixer amb la lògica del mercat, que significa que si tu tens diners per pagar el que desitges, ho tens, i si no ho tens, et quedes sense això, encara que aquest això sigui l'habitatge, l'aigua o l'accés a l'electricitat. El segon mecanisme és pur feixisme i és aquest que ve a plantejar que aquells sectors de població que estan protegits pel poder econòmic, polític i militar poden accedir a tot el que desitgin, mentre que hi ha sectors de població que es queden sense el més bàsic. I el

tercer és la proposta que respon als imaginis ecofeministes i que pot tenir diferents noms: a l'Àfrica li dirien *ubuntu*, a l'Amèrica Llatina alguns pobles parlarien del *sumak kawsay* [bon viure], hi haurà qui parli d'ecosocialisme, altres dels comunismes llibertaris, altres dels enfocaments basats en els béns comuns. Pot haver-hi moltes propostes polítiques, però totes hauran d'estar presidides per una idea de suficiència: que tothom accedeixi a allò suficient i això és un dret per a qui no ho té, i una obligació per a qui té molt més del que li correspon, que és l'obligació a viure amb menys. El segon principi és la redistribució de tot el necessari per estar viu, de la riquesa i de les obligacions. I el tercer principi seria posar la cura de totes les

vides com a principi, com a far i palanca per a la política pública i per a la política autoorganitzada. Jo crec que aquest és el marc.

I la ciutadania, com a persones consumidores, opina que hem de repensar les necessitats que ens ha imposat el capitalisme i la manera de satisfer-les?

Aquesta és una clau absoluta. Perquè el capitalisme mai parla de necessitats, parla de demanda. I demanda qui és solvent per demandar. Però cal obrir aquest debat sobre les necessitats perquè totes les persones tenim necessitats que han de ser cobertes quotidianament i cíclicament, en societats col·lectives que, a més, han topat amb els límits físics del planeta. Per tant, obrir el debat sobre les necessitats és clau. I aquí les preguntes són centrals: Quant hi ha d'això? N'hi ha per a tothom? Aquest ritme de despesa pot ser extensible a tothom? Què passa amb la resta del món viu del qual depenem i que, alhora, intrínsecament, té dret a la vida? Aquest debat és crucial.

El Mercat de Sant Carles de Granollers, cap a un model comercial més eficient, sostenible i atractiu

Imatge de com quedarà el Mercat de Sant Carles un cop se n'hagi abordat la reforma

Peix, carn i aus. Però també xarcuteria, fruita i verdura, pesca salada, llegums, menjar precuinat, pa i pastissos... Fa 56 anys que el mercat municipal de Sant Carles apuja persianes cada dia per oferir producte fresc, de qualitat i de proximitat, amb tracte amable, proper i personalitzat de les 36 parades que hi ha avui en funcionament. Un mercat singular que, situat al centre històric de la ciutat, és un punt de referència de compra i un dels espais més dinàmics de Granollers.

Avui, però, no ha estat un dilluns qualsevol. El mercat no ha obert portes, perquè es troba enmig d'unes obres de reforma per convertir-lo en un equipament comercial més sostenible i atractiu per a paradistes i ciutadania, que podran gaudir d'una millor experiència de compra.

Més eficient

El tancament, que durarà un mes, deriva de la retirada de la coberta de fibrociment existent i la col·locació d'una de nova, que permetrà la instal·lació de plaques fotovoltaiques que generaran energia elèctrica per a l'autoconsum del mercat.

Es preveu que les plaques produïxin energia equivalent al 60% del consum elèctric comunitari del mercat. També s'hi incorporaran bateries d'acumulació elèctrica que permetran emmagatzemar l'energia elèctrica generada no consumida durant el dia per abastir les cambres frigorífiques i altres equips que funcionen 24 hores els set dies de la setmana.

El mercat estarà tancat un mes, del 29 de juliol al 24 d'agost, i reprendrà l'activitat el dilluns 26 d'agost, coincidint amb la setmana de la festa major

Les obres van començar l'1 de juliol, amb la rehabilitació de les quatre façanes, en les quals s'instal·laran cambres d'aire, per mantenir l'equipament més fresc a l'estiu i més càlid a l'hivern. Tanmateix, se substituiran els equips de cli-

matització i fred per nous aparells més eficients. La renovació també inclou actuacions per fer el mercat més atractiu. A la part superior de la façana del passatge de Sant Bartomeu s'hi incorporarà un jardí vertical. També es retiraran els barrots de totes les finestres i s'instal·laran plafons translúcids de policarbonat amb llums LED que milloraran la il·luminació natural a l'interior i entorn del mercat durant la nit.

Millores tecnològiques

El mercat es modernitzarà amb la integració d'eines digitals que permetran millorar la gestió del mercat, com la instal·lació d'un panell LED informatiu i d'un sistema digital de control d'aforament.

A més, es preveu la creació d'un espai web del mercat i un estudi de generació de residus del mercat, que ha de permetre reduir-los, millorar-ne la separació i incrementar el reciclatge.

El conjunt d'aquestes actuacions, que comportarà la transformació ambiental, energètica i digital del mercat municipal de Sant Carles, compta amb un pressupost

d'1.184.144,10 euros, dels quals el Ministeri d'Economia, Comerç i Empresa en subvenciona 947.315,29 a través del Pla de Recuperació Transformació i Resiliència finançat per la Unió Europea - NextGenerationEU.

Durant les obres, els carrers de l'entorn del mercat es mantindran oberts al trànsit, excepte en moments puntuals, durant els quals es garantirà l'accés dels proveïdors de mercaderies, al CAP Vallès i als aparcaments de l'entorn.

AL DETALL

Noves iniciatives per a la compra en línia i a domicili

Després de l'estiu es posaran en marxa algunes novetats que permetran flexibilitzar les compres al mercat i que, a més a més, afavorirà la venda de productes agroalimentaris frescos de proximitat.

Per una banda, es col·locarà un armari refrigerat per facilitar la venda en línia i recollida de comandes fora de l'horari comercial. Per altra banda, es dotarà d'un tricicle elèctric amb compartiment refrigerat per a la distribució de compres a domicili, que serà possible amb la implementació d'una plataforma col·laborativa entre productors locals, empreses distribuïdores i venedors del mercat.

Aquestes iniciatives es podran aplicar gràcies a un ajut de la Diputació de Barcelona atorgat a l'Ajuntament de Granollers, cofinançat també pel Ministeri d'Economia, Comerç i Empresa a través del Pla de Recuperació Transformació i Resiliència finançat per la Unió Europea - NextGenerationEU.

OBJECTIU Sostenibilitat

NOU servei
RECOLLIDA Voluminosos

Quedem davant de casa teva!

Entre les 19 h i les 23 h

Davant del portal de casa o del teu edifici

Quin dia has de treure els mobles i trastos vells al teu barri:

Diumenge	Font Verda i Sant Miquel
Dilluns	Centre, Joan Prim, Sota el Camí Ral
Dimarts	Can Gili, Congost i Instituts
Dimecres	Can Mònic, Lledoner, L'Hostal i Granollers Nord
Dijous	Tres Torres, Can Bassa i Palou

Els dies festius hi ha servei.

Més informació:
oficina
GESTIÓ DE RESIDUS I NETEJA VIÀRIA
C. Jaume Balmes, 18, Granollers
93 842 67 89
oficina@residusgranollers.cat

Al web del servei trobaràs un mapa amb cercador per carrers
granollers.cat/voluminosos

partir del 25 de Juny

L'exposició a onades de calor extrema a l'Estat espanyol posa en risc la fidelització del turisme

L'informe Sectorial de Turisme de CaixaBank Research 2024 recomana que el sector participi activament en la lluita contra el canvi climàtic i apliqui mesures d'adaptació per mitigar-ne els efectes negatius

La inversió per adaptar-se al canvi climàtic i el foment de la sostenibilitat "són essencials" per mantenir la fidelitat dels turistes recurrents i per "assegurar l'èxit continuat del turisme a l'Estat espanyol". Aquesta és una de les solucions que proposa l'Informe Sectorial de Turisme de CaixaBank Research 2024 després de comprovar que es redueix la propensió a tornar a visitar el país quan els turistes han estat exposats a onades de calor extrema durant el seu viatge.

Més inversions i espais ombrejats

L'informe conclou que la vulnerabilitat del turisme internacional a les onades de calor posa de manifest "la gran sensibilitat del sector al canvi climàtic". En aquest sentit, es considera que la inversió en infraestructures que garanteixin la comoditat dels turistes en escenaris climàtics extrems és un factor "clau". Això inclou la modernització dels sistemes de climatització dels hotels i la creació de més espais ombrejats i d'àrees verdes a les zones turístiques.

El treball fa l'anàlisi a partir de les dades proporcionades pels pagaments amb targetes estrangeres als TPV o datàfons de CaixaBank. Això permet identificar els turistes internacionals que van visitar l'Estat en temporada alta els anys 2022 i 2023. Les dades obtingudes a partir de les targetes estrangeres (geolocalització de les transaccions) es creuen amb una base de dades d'informació climàtica de Copernicus de l'European Environmental Agency. Seguint la metodologia de la World Meteorological Organization, calculen la diferència entre la temperatura mitjana en els dies d'estiu del 2022 al municipi en què s'observa l'import més alt de despesa amb una targeta i la temperatura mitjana el 1961 i el 1990 en els mateixos dies.

El càlcul permet tenir una aproximació de la desviació de la temperatura experimentada per cada turista l'estiu del 2022 en relació amb la mitjana històrica. A partir d'aquí s'estima un model de regressió que permet examinar com varia la propensió dels turistes a tornar a l'Estat l'estiu del 2023 en funció de la seva experiència tèrmica el 2022.

Turistes del Regne Unit i dels EUA, menys resilients

Així, quan la temperatura mitjana diària experimentada pels turistes en relació amb la mitjana històrica supera els 5 graus, la propensió dels turistes a repetir la visita es redueix. Quan la desviació de temperatura és de 8 graus es detecta una caiguda percentual del 13,8% en la propensió a tornar.

Per nacionalitats, aquestes caï-

La Puerta de Alcalá, de Madrid. A sota, fotos de punts d'interès turístic de Barcelona

gudes són especialment intenses per als turistes del Regne Unit i els Estats Units. Per contra, els turistes més resilients a les onades de calor extrema són els francesos i els portuguesos. En el cas dels turismes procedents del Regne Unit, la propensió a repetir cau de l'11,2% al 7,4%, i en els dels Estats Units ho fa del 8,6% al 5%. Les caigudes són més moderades en el cas dels francesos, del 15,5% al 14,4%, i els portuguesos, del 15,5% al 14,1%.

La importància del turista recurrent

L'informe de CaixaBank subratlla la importància dels turistes recurrents, dels quals indica que són la clau de l'èxit del sector a l'Estat. I són importants perquè s'ha detectat que fan estades més prolongades, la qual cosa comporta que la despesa total per viatge és superior a la dels turistes no recurrents. Així, els turistes que van repetir visita l'estiu del 2022 i l'estiu del 2023 van gastar, de mitjana, 271,7 euros l'estiu del 2022 durant una

estada mitjana de 3,9 dies. En canvi els no repetidors van gastar, de mitjana, 176 euros i van fer una estada de 2,7 dies.

Els turistes recurrents es concentren als arxipèlags, l'arc mediterrani, Madrid, Saragossa, Sevilla, Còrdova, Badajoz o Santiago de Compostel·la. Els turistes alemanys, suecs i francesos són els que presenten més propensió a repetir, segons l'informe (15%), i els que menys, els nord-americans (6,8%).

Els plàstics d'embalatge i les tovallolletes d'un sol ús són els contaminants més presents als rius

Ho constata el projecte europeu de ciència ciutadana "Plastic Pirates", que organitza el Centre Tecnològic BETA de la UVic-UCC

"Plastic Pirates" és un projecte en l'àmbit espanyol que recull els resultats d'un any d'estudi i conclou que la contaminació per plàstics es manté estable. Prop de 1.250 joves de 32 centres educatius i associacions juvenils de l'Estat espanyol han participat en la tercera edició del projecte, que estudia els contaminants als rius i que coordina el Centre Tecnològic BETA de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC).

S'han mostrejat diferents rius de Catalunya, el País Valencià i Castella i Lleó i s'observa que els plàstics d'embalatge i les tovallolletes sanitàries d'un sol ús són els residus que es comptabilitzen més. Les zones de riu amb un nombre més elevat de residus són les que envolten les ciutats i les zones industrials. A Catalunya, on se n'han trobat més és al riu Besòs (Granollers) i a Santa Coloma de Gramenet; i a Castella i Lleó, a Miranda de Ebro. S'ha observat que els plàstics són el contaminant més gran, seguit de paper, metall, vidre, cigarretes i menjar. A Catalunya, l'any 2019 es va adaptar la legislació relativa a la reducció de l'impacte de determinats productes de plàstic al medi ambient i, per tant, s'espera que la tendència de residus plàstics als rius vagi disminuint.

El Centre Tecnològic BETA, la Universitat de Burgos (UBU) i la Fundació Oxígeno, amb la col·laboració de l'Institut de Diagnòstic Ambiental i Estudis de l'Aigua - CSIC, han impulsat la implementació d'aquest projecte europeu de ciència ciutadana. Els investigadors del CT BETA i de la Universitat de Burgos recullen i revisen les dades obtingudes per les escoles i les inclouen en la base de

Els estudiants que participen al projecte, recollint mostres

dades de residus plàstics en l'àmbit europeu. Els joves utilitzen materials específics, com un kit de mostreig i un protocol, i apliquen tècniques científiques estandarditzades per analitzar la presència i tipologia de residus flotants a la ribera de rius i rierols.

"Any rere any, els residus es van

acumulant a mars i oceans, on interfereixen amb el desenvolupament de les espècies marines i el funcionament de l'ecosistema", explica Meritxell Abril, investigadora del Centre Tecnològic BETA i membre del projecte "Plastic Pirates" a l'Estat espanyol. Abril explica que, per exemple, "diversos estudis han

demonstrat que les bosses de plàstic poden ser tramps mortals per a aus i tortugues marines". La contaminació per plàstics ha estat molt estudiada en ecosistemes marins, però poc en ecosistemes fluvials. Hi ha pocs estudis sobre presència de residus plàstics als rius i el rol d'aquests en el seu transport fins al mar. Per això, aquest projecte, a més de contribuir a la investigació de residus plàstics als rius europeus, ensenya els joves a utilitzar el mètode científic i a conscienciar-los d'aquesta problemàtica ambiental.

"A través d'aquest projecte els joves, força motora del canvi, es consciencien d'aquest problema, consciencien alhora el seu entorn immediat i, a més, són part activa, juntament amb la comunitat científica, a l'hora de generar coneixement científic que ajudi a la seva solució", comenten Patricia de la Fuente i Antonio Canepa, membres del projecte "Plastic Pirates" a l'Estat espanyol i investigadors de la UBU.

"Plastic Pirates" va néixer a Alemanya el 2016 i està enfocat a grups de joves de diferents centres educatius, associacions i agrupacions repartits per Europa. Al costat d'Espanya, hi participen Alemanya, Àustria, Bèlgica, Bulgària, Eslovàquia, França, Grècia, Hongria, Holanda, Itàlia, Lituània i Portugal, i és una de les xarxes de ciència ciutadana més grans adreçades a joves. El projecte rep finançament de la Comissió Europea - Horizon Europe en l'àmbit de la missió "Restaurar el nostre oceà i les nostres aigües per al 2030" i compta amb la col·laboració de la Fundació Española para la Ciencia y la Tecnología (FECYT) - Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades.

La costa de l'Estat espanyol començarà a perdre platges en els pròxims deu anys

La pujada del nivell del mar, l'augment de la temperatura marina, la intensificació dels fenòmens meteorològics extrems o la turistificació massiva són les principals causes del retrocés i pèrdua de les platges a l'Estat espanyol. A aquestes, però, cal afegir-hi l'excés d'urbanització i infraestructures, la contaminació o la construcció de barreres artificials. Així ho detalla l'informe presentat per Greenpeace aquest mes de juliol: *Crisis a toda costa 2024. Análisis de la situación del litoral ante los riesgos de la emergencia climática*.

La pèrdua de platges implica de retruc la pèrdua de la seva funció de barrera protectora. S'estima que per cada centímetre de pujada del nivell del mar, la costa retrocedirà un metre. Per al 2030 s'esperen impactes molt

greus en aquests punts: Barcelona, Vigo, la Corunya, Villagarcía, Almeria, Màlaga, Huelva, Cadis, Gijón, Santander, Bilbao, Las Palmas i Tenerife.

"Les solucions han de posar-se en marxa amb urgència. Qualsevol retard resultarà en majors costos econòmics i humans." Així s'explica María José Caballero, responsable de Costes de Greenpeace Espanya. I la principal solució passa per reduir les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle. Amb una reducció moderada d'aquestes "es podria evitar el 40% del retrocés de les platges de tot el món". Però també calen mesures d'adaptació a escala municipal, autonòmica i estatal que minimitzin els danys i cerquin solucions reals i duradores. En aquest sentit, els autors de l'estudi assenyalen que ja no servei-

xen les regeneracions artificials de platges i la reconstrucció de passejos marítims, perquè cada nou temporal destrueix les costoses intervencions artificials, que no tenen en compte l'arrel del problema.

Per això apel·len a normatives d'adaptació i protecció de la costa d'acord amb el que marca la ciència; tornar la qualitat ambiental als espais costaners per tenir sistemes naturals estables que protegeixin dels pitjors riscos; acabar amb la contaminació, o impedir la construcció d'infraestructures i la urbanització que generin barreres artificials. També proposen recuperar les zones inundables alliberant-les de construccions i recuperar els llits naturals de rius i avingudes. I sobretot, posar límit a la turistificació massiva.

AL DETALL

La costa catalana: trams en molt mal estat

Les barreres artificials i l'erosió que provoquen els fenòmens meteorològics extrems fan que la costa catalana presenti trams en molt mal estat. L'informe de Greenpeace assenyalava que platges i passejos marítims desapareixen amb cada temporal dana. S'estima que el 2030 la pujada del nivell del mar afectarà extenses zones d'aquesta costa. Un 15% de la superfície urbanitzada està en zona inundable (marítima o fluvial), la qual cosa augmenta el risc durant les pluges torrencials. D'altra banda, l'informe subratlla que la turistificació afecta "severament" la costa catalana, especialment Barcelona.

Marc Riera
Periodista

“

Cordar-se el cinturó per salvar el planeta

”

El planeta se'n va al patarri. Tot i que aquí ho escric en paràmetres mediambientals, l'expressió seria ampliable a molts altres àmbits. Els curterministes, que som la immensa majoria dels occidentals, practiquem cada dia el nostre *greenwashing* particular: amaguem el cap sota l'ala davant d'una emergència climàtica greu conscients que, en el cas que no els quedi cap més remei, les pròximes generacions ja faran els sacrificis que els toqui per salvar el planeta. A imatge i semblança dels grans grups econòmics, ens *blanquegem* la consciència amb un ecopostureig que passa per no haver de canviar cap ni un dels nostres hàbits.

Vull pensar que pràcticament tots som conscients que generem massa residus. Però ai las! si ens proposen un canvi d'hàbits. Pancartes contra els canvis per sistemes de recollida més eficients, crits i missatges de denúncia a les xarxes... Com ens poden exigir com a humans un sacrifici igual que el de les dotze proves d'Hèrcules només per poder reciclar més (o tenir un impacte menor sobre el medi)? Canvi d'horaris a l'hora de treure la brossa, més espais per als cubells... Inaguantable! Un drama denunciabile al Tribunal Penal Internacional.

I parlant d'escàndols en majúscules: les bosses de plàstic de pagament! Com s'atreveixen a fer-nos pagar per contaminar? És com si de sobte ens haguessin pres el dret fonamental establert en la Declaració Universal dels Drets de l'Home (ara no recordo bé en quin dels punts ho diu) que com a humans tenim tots els drets per abocar merda al planeta. I no parlem del darrer gran atac a la llibertat: que els taps de les ampolles de beguda estiguin enganxats a l'envàs. Quina idea més absurda! Com s'atreveixen a privar-nos del plaer de llançar els

“Ens blanquegem la consciència amb un ‘ecopostureig’ que passa per no haver de canviar cap ni un dels nostres hàbits”

taps? Tan divertit que és veure'ls rodolar per terra i veure que se'ls empassi qualsevol vertebrat... Ara resulta que hem de fer *volar* l'ampolla sencera! Qui collons ha decidit acabar amb aquest plaer humà de llançar taps. Inaudit!

I amb tots aquests sacrificis que ja hem hagut d'assumir en nom del planeta, qui m'ha de dir a mi que he de renunciar a menjar cireres per Nadal (a tall d'exemple). Si els humans ens movem per tot el planeta per fer-nos Instagrams, ara em direu que no poden *moure* la fruita. Quins *hippies*, els espavilats que diuen que hem de menjar segons l'estació i la geografia. Ja fem prou comprant productes *bio* envasats en plàstic reciclable com per anar-nos collant cada cop més i més. I no cal dir que entre uns tomàquets del Maresme i uns de Múrcia, sempre cal decantar-se pels de més lluny. Com més al sud tenen més bon color i, per què no dir-ho, són més baratets. I si la crisi planetària ens enganxa encara aquí, no patiu: sempre ens quedarà Mart, no? Allà segur que no haurem de preocupar-nos per reciclar... encara. I el millor de tot: les bosses de plàstic seran gratuïtes, els taps de les ampolles volaran lliures per l'espai marcià i, com que serà lluny de tot, no ens importarà si els aliments venen d'aquí, d'allà o de més enllà.

PD. Escric aquestes línies, sobrevolant l'oceà a 10.000 metres d'altitud, anant cap a unes merescudes vacances a l'altra punta del món. Res millor que contaminar l'estratosfera per reflexionar. Disculpeu, s'acaba d'encendre el senyal de “cordeu-vos els cinturons”. Demà continuarem amb la nostra croada per salvar el planeta des d'una terrassa de la Polinèsia. Quan el cambrer ens demani què volem, jo tinc clar que els demanaré si tenen una tapeta de llonganissa de Vic. IGP Protegida.

AMB HUMOR

FINESTRA

Presidenta Beth Codina

Director editorial Agustí Danés

Coordinació Lourdes Corominas

Correctora Cristina Anfruns

Fotografies Albert Llimós, Griselda

Escrigas; Agnese Galbusera, Guillaume de

Germain, Jacek Dylag, Miguel Ángel Sanz

i Sylwia Bartyzel (Unsplash)

Disseny Neus Páez

Publicitat Jordi Roca

Edició i distribució Premsa d'Osona SA, plaça de

la Catedral, 2 Vic

www.el9nou.cat